

รายงานการประชุมความร่วมมือไทย-จีนด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

ณ นครเทียนจิน มณฑลเหอเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน

.....

สถานที่ประชุมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

๑. Tiantong Medical Nursing Homes: สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง
๒. Tianjin Women and children Health Center
๓. Tianjin Health Bureau Kindergarten

ข้อมูลเทียนจิน

เทียนจิน หรือ เทียนสิน เป็นหนึ่งใน ๔ เทศบาลนครของจีน การปกครองขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง เทียนจิน เป็นเมืองที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ ๓ และเป็นเมืองใหญ่อันดับ ๓ ของประเทศจีน มีฉายา "เซี่ยงไฮ้ทางเหนือ" เนื่องจากประวัติที่เดิมเคยเป็นเมืองท่าของตะวันตก การส่งออกอุตสาหกรรมหนัก เป็นเมืองท่าขนาดใหญ่และมีสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก

เทียนจิน ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีน ทิศเหนือ ติดต่อกับ กรุงปักกิ่ง ทิศใต้ติดต่อกับ ทะเลจีนตะวันออก ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกติดต่อกับมณฑลเหอเป่ย์ ห่างจากเมืองปักกิ่งซึ่งเป็นเมืองหลวง ประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร พื้นที่เมืองของเทียนจินตั้งอยู่ตามแม่น้ำไห่เหอ (Hai He River) ท่าเรือตั้งอยู่บนอ่าวบ่อไห่ (Bohai Gulf)

สรุปรายละเอียดการประชุมฯ

๑. Tiantong Medical Nursing Homes: สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง

สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง เป็นสถานบริการทางสุขภาพภาคเอกชนในเครือข่ายของบริษัท Tianjin Tiantong Aging Industry Development Group ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเทียนจิน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการลงทุนทางธุรกิจด้านผู้สูงอายุ มีบุคลากรประมาณ ๕๐๐ คน และจำนวนเตียง ๑๐๐๐ เตียง เครือข่ายนี้ให้บริการครอบคลุมการดูแลทางการแพทย์และสุขภาพผู้สูงอายุ การเดินทางท่องเที่ยว การวิจัยพัฒนา ให้บริการฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ บริการด้านสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนให้คำปรึกษาการลงทุนทางธุรกิจด้านผู้สูงอายุ

สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง เปิดให้บริการในปี ๒๐๐๙ ภายใต้การสนับสนุนจากภาครัฐ ได้รับรางวัลต้นแบบด้านการพัฒนาสตรี ด้านการเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุ ด้านอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ต้นแบบการพยาบาลดูแลโดยบูรณาการงาน ๕ ด้าน ได้แก่ การแพทย์ โภชนาการ ที่อยู่อาศัย การฝึกอบรม และกิจกรรมนันทนาการสำหรับ

ผู้สูงอายุ ให้บริการดูแลผู้สูงอายุทุกกลุ่มตามสภาวะสุขภาพ บริการดูแลรักษาโรคเรื้อรัง ภาวะสุขภาพบำบัด จิตสังคม บำบัด มีบุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลให้การดูแลอย่างผสมผสาน เพื่อให้ผู้สูงอายุคงสภาพความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวันได้สูงสุด มีนักโภชนาการวางแผนการดูแลด้านอาหาร เพื่อให้ได้รับคุณค่าสารอาหารครบถ้วน ตามหลักโภชนาการ และมีเจ้าหน้าที่วางแผนการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพและโรคเรื้อรังในผู้สูงอายุแต่ละคน

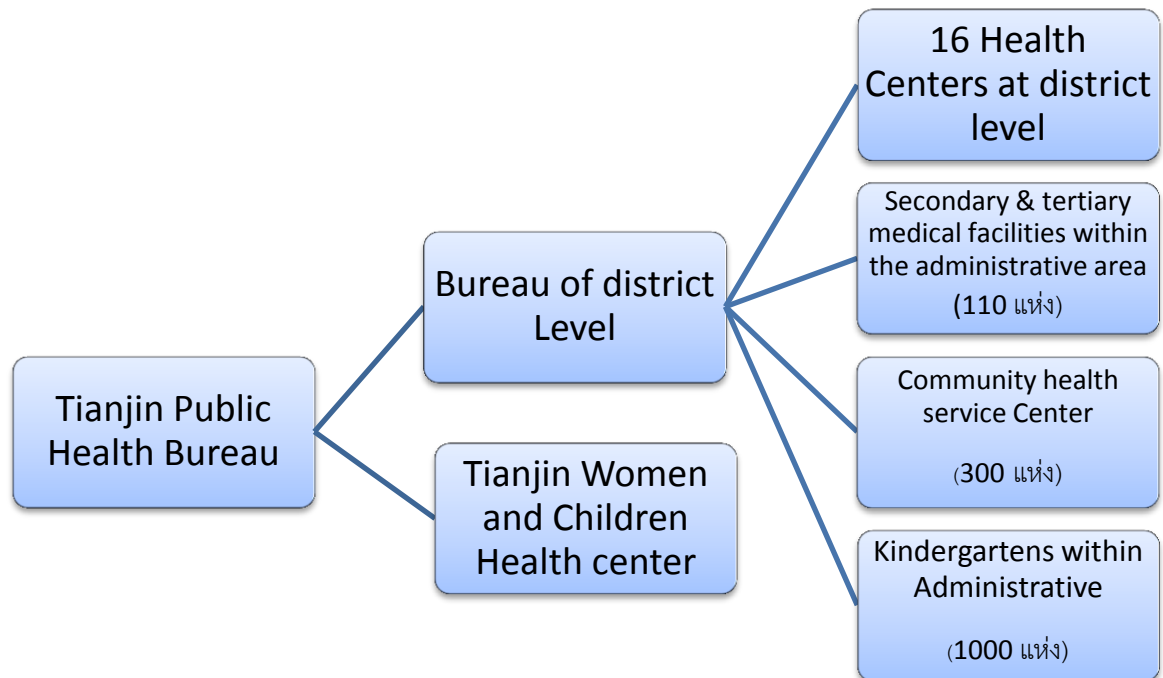
นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทัศนศึกษาท่องเที่ยวนอกสถานที่ต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้สูงอายุ เช่น การวาดภาพ การคัดลายมือด้วยฟู่กันจีน การเล่นเกมกรุก หัตถกรรมประดิษฐ์ ฝึกหัดใช้คอมพิวเตอร์ การเต้นรำ เล่นดนตรี ชมภาพยนตร์ เรียนรู้การดูแลสุขภาพตนเองในห้องเรียน การเขียนบทละคร กำกับการแสดง และแสดงบนเวทีโดยผู้สูงอายุที่พักอาศัยด้วยตนเองในสถานดูแล เป็นต้น มีบริการร้านค้าสะดวกซื้อสำหรับผู้สูงอายุได้เลือกซื้อได้ตนเอง หรือสามารถเลือกซื้อผ่านระบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตภายในห้องพัก สถานดูแลแห่งนี้มีเจ้าหน้าที่วางแผนการดูแลตามความต้องการของผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญกับรายละเอียดและบริการเฉพาะด้านในผู้สูงอายุแต่ละคน ทั้งนี้ผู้สูงอายุและครอบครัวต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง หรือผ่านระบบประกันสุขภาพของภาคเอกชน

สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง มีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร ระบบฐานข้อมูล การดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น มีกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกจุดในสถานดูแล สนับสนุนการวิจัยด้านระบบการดูแลผู้สูงอายุ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัย มีการจัดฝึกอบรมพยาบาล นักกำหนดอาหาร นักสังคมสงเคราะห์ และหลักสูตรผู้ดูแล ๓๐๐ ชั่วโมง เป็นต้น เพื่อรองรับการทำงานในสถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถงโดยตรง และสนับสนุนให้กับหน่วยงานภายนอกที่มีการตกลงความร่วมมือ ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศจีน ปัจจุบันธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุในประเทศจีนเน้นการดูแลที่บ้านถึง ร้อยละ ๙๐ ดูแลในชุมชน ร้อยละ ๗ และดูแลในสถาบันเพียง ร้อยละ ๓

สำหรับบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เริ่มเปิดศูนย์บริการในปี ๒๐๑๕ ปัจจุบันสามารถให้การดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเทียนจินได้ถึง ๖๐,๐๐๐ คน โดยใช้ระบบ one center, multiplatform โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ต ออนไลน์ มาช่วยในการบริหารจัดการ มีบริการเยี่ยมดูแลถึงบ้านโดยทีมหมอครอบครัว มีบริการดูแลด้านอาหารและโภชนาการ การทำความสะอาดบ้าน ช่วยเหลือการจ่ายค่าสาธารณูปโภค และบริการสายด่วนฮอตไลน์ เป็นต้น ด้วยระบบบริการที่บ้าน สามารถสร้างงานให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมากในการทำงานในชุมชน และมีอาสาสมัครในชุมชนมาร่วมทำงานด้วยจิตอาสา ส่งเสริมวัฒนธรรมจีนในการให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ และสนับสนุนลูกหลานในครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุด้วยระบบ Multiplatform จะช่วยสร้างระบบเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศจีน ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยการพบปะสังสรรค์ผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ และการท่องเที่ยวสู่สถานที่จริงในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๒. Tianjin Women and children Health Center, Tianjin Public Health Bureau

เทียนจิน เป็น ๑ ใน ๔ มหานครของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยที่ตั้งห่างจากกรุงปักกิ่งที่เป็นเมืองหลวง ๑๒๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๑๑,๙๐๐ ตร.กม. และมีอำเภอที่เป็นทางการ ๑๖ แห่ง ประชากร ๑๔ ล้านคน โดยเป็น residence ๑๐ ล้านคน ส่วนอีก ๔ ล้านคนคือกลุ่มที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน (immigrant) จำนวนเด็กคลอดทั้งหมดเท่ากับ ๑๒๕,๐๐๐ คนต่อปี โดยร้อยละ ๘๐ หรือ ๑๐๐,๐๐๐ คนเป็นเด็กที่คลอดจากแม่ที่เป็น residence ที่เหลือ ๒๕,๐๐๐ คนเป็นเด็กที่คลอดจากแม่ที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน โครงสร้างองค์กรของ Tianjin Public Health Bureau ดังรูป

Tianjin public Health Bureau มีภารกิจ ๒ ด้านคือ

๑. ด้านบริการประชากร ได้แก่ Health Care service ,health Surveillance ,Research and survey, Health Education

๒. ด้านสนับสนุน ได้แก่ Technical Instruction ,Training ,Administration ,Quality Control

Tianjin Women and Children health Center ขึ้นกับ Tianjin Public Health bureau ให้บริการด้านแม่และเด็ก ปีละ ๔๖๘,๐๐๐ คน โดยการให้บริการเน้นในเรื่องการคัดกรองโรคต่างๆ มากกว่าการให้การรักษา โดยมีการคัดกรอง

๑. คัดกรองหญิงตั้งครรภ์และเด็กหลังคลอด ได้แก่

๑.๑ Pre pregnancy ได้แก่ การคัดกรอง HIV, Syphilis, Folic acid level

๑.๒ Gestational Period ได้แก่ การคัดกรอง Chromosome และ Neural Tube Defect (NTD)

๑.๓ Postpartum Period ได้แก่ การคัดกรอง Congenital hypothyroid, Dysaudia, Congenial heart disease, Cataract ในเด็ก และโรคสะโพกเคลื่อนในเด็ก โดยใช้ Ultrasound

๒. การคัดกรอง gynecologic disease ในผู้หญิง

๓. Screening and intervention of autism, Surveillance and intervention of children's overweight, High blood pressure, hyperglycemia ,hyperlipidemia

Tianjin Women and Children health Center ไม่ได้ให้บริการด้านการทำคลอด

สิ่งที่ประสบความสำเร็จได้แก่

๑. การลด IMR (Infant mortality rate) จาก ๙.๔ ต่อ ๑๐๐๐ LB ในปี ๒๐๐๐ เหลือ ประมาณ ๕ ต่อ ๑๐๐๐ ในปี ๒๐๐๖ โดยความสำเร็จจากการลด IMR ได้จาก ๑.strong policy ๒.การ M&E อย่างเข้มข้น

๒. อัตราแม่ตาย อยู่ในระดับต่ำ และร้อยละ ๖๑ ของแม่ตาย มีสาเหตุที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และกลุ่มเสี่ยงต่อแม่ตายได้แก่ แม่อายุมาก (≥ 35 ปี) แม่ที่เป็น Immigrant

๓. การควบคุม Birth defect ได้ผลดี โดยใช้กลยุทธ์ในการป้องกัน ๓ ระยะได้แก่ ระยะก่อนตั้งครรภ์ ระยะตั้งครรภ์ และระยะหลังคลอด ส่งผลให้อัตรา Birth defect พบน้อยกว่าร้อยละ ๑ โดยร้อยละ ๔๔ ของ Birth defect พบก่อนคลอด และค้นพบ Birth defect ได้เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่า ๑๐ สัปดาห์เพิ่มมากขึ้น

มาตรการในการควบคุมแม่ตายและลูกตาย ที่ได้ผลดีเกิดจาก

๑. Focus on multi sector cooperation

๒. Standardized pregnancy and child health services.

๓. Establish ๒ level of emergency คือ maternal Emergency & Children Emergency.

๓. Tianjin Health Bureau Kindergarten: ศูนย์เด็กเล็กนครเทียนจิน

Tianjin Health Bureau Kindergarten อยู่ภายใต้ Tianjin Municipality, Health and Family Planning Commission เป็นศูนย์เก่าแก่ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ อายุกว่า ๖๐ ปี และได้มีการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอย่างจริงจังมาประมาณ ๒๐ ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘) ได้รับรางวัลศูนย์เด็กเล็กมาตรฐาน มีศูนย์เด็กเล็กในความดูแลมี ๒ แห่ง แห่งนี้มี ๑๔ ห้องเรียน นักเรียนประมาณ ๕๐๐ กว่าคน รับเด็กเข้าเรียนอายุ ๒-๖ปี ค่าใช้จ่ายประมาณ ๒๐๐๐ หยวนต่อเดือน

บุคลากรที่ให้การดูแลเด็กจบการศึกษาด้านการดูแลเด็กระดับปริญญาตรี มีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่เข้ามาปฏิบัติงานและเข้ามาฝึกในศูนย์เด็กเล็กก่อนปฏิบัติงานจริงในศูนย์ มีการให้บริการด้านสาธารณสุขค่อนข้างมาก เนื่องจากอยู่ภายใต้การกำกับในส่วนสาธารณสุขของนครเทียนจิน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การจัด

อาหารตามหลักโภชนาการ การตรวจสุขภาพเด็กประจำวัน การตรวจสายตาทุก ๓ เดือน การส่งเสริมพัฒนาการ การให้ความรู้ผู้ปกครอง การสร้างสุขนิสัยในเด็กและการแก้ไขปัญหาความสูงไม่สมส่วนและภาวะอ้วน ในตำบลที่ตั้งแห่งนี้มีศูนย์เด็กเล็กจำนวน ๑๐ กว่าแห่ง โดยที่นี้ดีที่สุด ในศูนย์แห่งนี้จะมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการตรวจสุขภาพเด็กประจำปี แต่ปัญหาคือข้อมูลในส่วนดังกล่าวศูนย์เด็กเล็กจะไม่มีข้อมูลภาพรวมสรุปของเด็ก

จากการดูสภาพภายในโรงเรียนพบว่าสภาพภายนอกอาคารบริเวณทางเดินและสนามเด็กเล่นเป็นยางสังเคราะห์ป้องกันอันตรายจากการหกล้ม เครื่องเล่นเด็กทำจากพลาสติกกลมเหล็มนป้องกันอันตราย มีสถานที่ให้เด็กทำกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกอาคาร ขณะที่ปูดานเด็กๆกำลังออกกำลังกายจากการสังเกตไม่พบเด็กอ้วนในโรงเรียน มีการใช้เครื่องมือในการทำ eye exercise เพื่อการป้องกันสายตาสั้นและ lazy eye

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ด้านผู้สูงอายุ

๑. ประเทศจีนเริ่มมีสถานบริการดูแลผู้สูงอายุภาคเอกชนมากขึ้นในประเทศ มีบทบาทการดูแลทั้งในสถานบริการและในชุมชน แต่ยังคงขาดการควบคุมกำกับมาตรฐานที่ชัดเจนจากรัฐบาล เช่นเดียวกับประเทศไทยที่แม้จะมีประกาศกระทรวงเรื่องการควบคุมกิจการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านสำหรับภาคเอกชน แต่ยังคงขาดการนำไปบังคับใช้โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมอนามัยควรสร้างความตระหนัก และความรู้ แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องถึงความสำคัญของการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากมีคำร้องเรียนจากผู้รับบริการเพิ่มขึ้นทุกปีถึงการบริการที่ไม่ได้มาตรฐานและส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้สูงอายุ

๒. กรมอนามัยควรศึกษาวิจัย และพัฒนานวัตกรรมต้นแบบการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ภาวะที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ เช่นภาวะสมองเสื่อม เข้าเสื่อม การหกล้ม โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือมาตรการทางสังคมที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน โดยศึกษาจากความสำเร็จของจีนที่นำเอาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนชาติตน มาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ และมีการนำระบบการสื่อสารทางสังคมออนไลน์ และระบบ multiplatform มาใช้ในการบริหารจัดการ รวมถึงการสนับสนุนเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้บนพื้นฐานของไทยที่มีอาสาสมัครจำนวนมากและให้บริการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนอย่างเข้มแข็งด้วยจิตอาสา

๓. เมื่อเปรียบเทียบกับจีนที่ส่งเสริมระบบการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และขยายผลอย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น และมีการเน้นมาตรฐานการฝึกอบรมผู้ดูแลด้วยหลักสูตร ๓๐๐ ชั่วโมง และคุณภาพผู้ให้การอบรม ประเทศไทยควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้ดูแลที่มีคุณภาพ มีการกำกับติดตามประเมินผลการอบรม รวมถึงการควบคุมคุณภาพมาตรฐานของผู้ดูแล และการดำรงรักษาอาชีพผู้ดูแลให้อยู่ในระบบอย่างยั่งยืน

ด้านอนามัยแม่และเด็ก

๑. นครเทียนจินมี Women and Children health center และยังมีสถานบริการลักษณะดังกล่าวครอบคลุม ๑๖ อำเภอ โดยการให้บริการจะมุ่งเน้นในการคัดกรองโรค เพื่อ Early diagnosis & Prompt Treatment เป็นหลัก ส่วนที่เป็นโรคจะส่งต่อไปยัง Secondary and tertiary medical facility ซึ่งเป็นรูปแบบการบริการที่โรงพยาบาลแม่และเด็กของกรมอนามัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

๒. มีการคัดกรองโรคที่อยู่นอกชุดสิทธิประโยชน์ของประเทศไทย ได้แก่ การ Screen congenital Heart ,Hip dislocation , Folic acid level ซึ่งควรที่จะศึกษาว่ามีความคุ้มค่าที่จะคัดกรองดังกล่าวในประเทศไทยหรือไม่

๓. การชี้นำชุดสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับอนามัยแม่และเด็กที่เหมาะสมและมีความคุ้มค่า ควรเป็นบทบาทของโรงพยาบาลของกรมอนามัย

๔. ในประเทศไทยมีปัญหาเรื่อง Teenage pregnancy โดยมี Teenage birth rate >๕๐ ต่อ ๑๐๐๐ ส่วนของสาธารณะประชาชนจีนมี Teenage birth ต่ำกว่า ๑๐ ต่อ ๑๐๐๐ แต่มีแนวโน้มของ หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุเฉลี่ย

เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งประเทศไทยควรศึกษาข้อมูลร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุตั้งแต่ ๓๕ ปี ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือไม่

ด้านศูนย์เด็กเล็ก

๑. นโยบายเรื่องศูนย์ เด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดของกรมอนามัยให้มีการพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบของกระทรวงสาธารณสุขในด้านการดูแลที่มีมากกว่ามาตรฐานทั่วไปโดยเฉพาะการดูแลทางการแพทย์

๒. เรื่อง eye Exercise เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเทคโนโลยีราคา ๓,๐๐๐ หยวน แต่ต้องหาหลักฐานอ้างอิงเชิงวิชาการให้ชัดเจนก่อนที่จะนำมาใช้

๓. การควบคุมมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็กในประเทศไทยบางส่วนอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังมีจุดอ่อนในด้านวิชาการ ถ้ากรมอนามัยสามารถร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการสนับสนุนทางด้านวิชาการจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

๔. ที่ศูนย์เด็กเล็กเทียนจิน เด็กที่เข้าเรียนจะต้องมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๒,๐๐๐ หยวนต่อราย ทำให้มีรายได้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก แต่ศูนย์เด็กเล็กในไทยมากกว่าร้อยละ ๙๐ จะสังกัดในองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) และงบประมาณก็มาจากอปท. ดังนั้นถ้าองค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กจะยังคงเป็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพต่อไป ดังนั้นน่าจะต้องผลักดันขับเคลื่อนในระดับนโยบายกับผู้รับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน

รายนามผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายแพทย์วัชรินทร์ เพ็งจันทร์	อธิบดีกรมอนามัย
๒. ทันตแพทย์สุธา เจริญนิโชติชัย	รองอธิบดีกรมอนามัย
๓. นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์	รองอธิบดีกรมอนามัย
๔. นายแพทย์ชัยพร พรหมสิงห์	(รก.) นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ (ด้านส่งเสริมสุขภาพ)
(รก.) ผู้อำนวยการกองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
๕. ทันตแพทย์หญิงสุปราณี ดาโลดม	(รก.) นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ (ด้านทันตสาธารณสุข)
(รก.) ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข
๖. นายแพทย์กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
๗. นายแพทย์เอกชัย เพียรศรีวัชรา	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ
๘. นายแพทย์ชลทิศ อุไรฤกษ์กุล	ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๕
๙. นายแพทย์พนิต โล่เสถียรกิจ	ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๖
๑๐. นายแพทย์อรรถพล แก้วสัมฤทธิ์	ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ ๔ สระบุรีและ ๑๓ กรุงเทพฯ
๑๑. นางจันทนา วรรณเพิ่มสุข	(รก.) ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
๑๒. ดร.พวงเพ็ญ ชื่นประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ
๑๓. นายแพทย์ศักดิ์ดา อิลกาชน	นายแพทย์เชี่ยวชาญโรงพยาบาลหาดใหญ่
ปฏิบัติราชการ ณ สำนักงานบริหารการเปลี่ยนแปลง กรมอนามัย

รายงานการประชุมความร่วมมือไทย-จีนด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

ณ นครเทียนจิน มณฑลเหอเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน

.....

เทียนจิน เป็น ๑ ใน ๔ มหานครของสาธารณรัฐประชาชนจีน ห่างจากกรุงปักกิ่ง ๑๒๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๑๑,๙๐๐ ตร.กม. มี ๑๖ อำเภอ ประชากร ๑๔ ล้านคน โดยเป็น residence ๑๐ ล้านคน อีก ๔ ล้านคนเป็นกลุ่มที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน (immigrant)

๑. Tiantong Medical Nursing Homes: สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง

สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง เป็นสถานบริการทางสุขภาพภาคเอกชนในเครือขายของบริษัท Tianjin Tiantong Aging Industry Development Group เปิดให้บริการในปี ๒๐๐๙ ได้รับรางวัลต้นแบบด้านการพัฒนาสตรี ด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ด้านอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ต้นแบบการพยาบาลดูแล โดยบูรณาการงาน ๕ ด้าน ได้แก่ การแพทย์ โภชนาการ ที่อยู่อาศัย การฝึกอบรม และกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ให้บริการดูแลผู้สูงอายุทุกกลุ่มตามสถานะสุขภาพมีการวางแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล เพื่อให้ผู้สูงอายุคงสภาพความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวันได้สูงสุด ได้เยี่ยมชมกิจกรรมของผู้สูงอายุ เช่น การวาดภาพ การคัดลายมือ ด้วยฟู่กันจีน การเล่นเกมกรูก หัตถกรรมประดิษฐ์ ฝึกหัดใช้คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีร้านค้าสะดวกซื้อในสถานบริการหรือบริการซื้อผ่านระบบออนไลน์ในห้องพัก

สถานดูแลผู้สูงอายุเทียนถง มีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร ระบบฐานข้อมูล การดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น มีกล้องวงจรปิดครอบคลุมทุกจุดในสถานดูแล วิจัยด้านระบบการดูแลผู้สูงอายุและผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัย จัดฝึกอบรมพยาบาล นักกำหนดอาหาร นักสังคมสงเคราะห์ และหลักสูตรผู้ดูแล ๓๐๐ ชั่วโมง เป็นต้น เพื่อรองรับการทำงานในสถานดูแลผู้สูงอายุ ปัจจุบันธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุในประเทศจีนเน้นการดูแลที่บ้านถึง ร้อยละ ๙๐ ดูแลในชุมชน ร้อยละ ๗ และดูแลในสถาบันเพียง ร้อยละ ๓

สำหรับบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เริ่มเปิดศูนย์บริการในปี ๒๐๑๕ บริการครอบคลุมผู้สูงอายุ ๖๐,๐๐๐ คน โดยใช้ระบบ one center, multiplatform ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตออนไลน์ในการบริหารจัดการ มีบริการเยี่ยมดูแลที่บ้านโดยทีมหมอครอบครัว บริการด้านโภชนาการ การทำความสะอาดบ้าน ช่วยจ่ายบิลต่างๆ และบริการสายด่วนฮอตไลน์ เป็นต้น สร้างงานให้กับนักศึกษาในการทำงานในชุมชน มีอาสาสมัครในชุมชนร่วมทำงานสนับสนุนลูกหลานในครอบครัวดูแลผู้สูงอายุ สร้างระบบเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศ

๒. Tianjin Women and children Health Center, Tianjin Public Health Bureau

นครเทียนจินมีจำนวนเด็กคลอดทั้งหมดเท่ากับ ๑๒๕,๐๐๐ คนต่อปี โดยร้อยละ ๘๐ หรือ ๑๐๐,๐๐๐ คนเป็นเด็กที่คลอดจากแม่ที่เป็น residence ที่เหลือ ๒๕,๐๐๐ คนเป็นเด็กที่คลอดจากแม่ที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงาน

Tianjin Women and Children health Center ขึ้นกับ Tianjin Public Health Bureau ให้บริการด้านแม่และเด็ก ปีละ ๔๖๘,๐๐๐ คน โดยการให้บริการเน้นในเรื่องการคัดกรองโรคต่างๆ มากกว่าการให้การรักษา ได้แก่

๑. คัดกรองหญิงตั้งครรภ์และเด็กหลังคลอด ประกอบด้วย

๑.๑ Pre pregnancy ได้แก่ การคัดกรอง HIV, Syphilis, Folic acid level

๑.๒ Gestational Period ได้แก่ การคัดกรอง Chromosome และ Neural Tube Defect (NTD)

๑.๓ Postpartum Period ได้แก่ การคัดกรอง Congenital hypothyroid, Dysaudia, Congenial heart disease, Cataract ในเด็ก และโรคสะโพกเคลื่อนในเด็ก โดยใช้ Ultrasound

๒. การคัดกรอง gynecologic disease ในผู้หญิง

๓. Screening and intervention of autism, surveillance and intervention of children's overweight, high blood pressure, hyperglycemia ,hyperlipidemia

Tianjin Women and Children health Center ไม่ได้ให้บริการด้านการทำคลอด

มาตรการในการควบคุมแม่ตายและลูกตาย ที่ได้ผลดีเกิดจาก

๑. Focus on multi sector cooperation

๒. Standardized pregnancy and child health services

๓. มีระบบฉุกเฉิน ๒ ระดับ คือ Maternal Emergency และ Children Emergency

๓. Tianjin Health Bureau Kindergarten: ศูนย์เด็กเล็กนครเทียนจิน

Tianjin Health Bureau Kindergarten อยู่ภายใต้ Tianjin Municipality, Health and Family Planning Commission ก่อตั้งปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และได้มีการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้รับรางวัลศูนย์เด็กเล็กมาตรฐาน มี ๑๔ ห้องเรียน นักเรียนประมาณ ๕๐๐ คน รับเด็กเข้าเรียนอายุ ๒-๖ ปี ค่าใช้จ่ายประมาณ ๒๐๐๐ หยวนต่อเดือน

ผู้ดูแลเด็กจบการศึกษาด้านการดูแลเด็กระดับปริญญาตรี การคัดเลือกเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติงานจะต้องเข้ามาฝึกในศูนย์เด็กเล็กก่อนปฏิบัติงานจริง มีการให้บริการด้านสาธารณสุขค่อนข้างมากเนื่องจากอยู่ภายใต้การกำกับในส่วนสาธารณสุขของนครเทียนจิน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การจัดอาหารตามหลักโภชนาการ การตรวจสุขภาพเด็กประจำวัน การตรวจสายตาทุก ๓ เดือนและใช้เครื่องมือในการทำ eye exercise เพื่อการป้องกันสายตาสั้นและ lazy eye การส่งเสริมพัฒนาการ การให้ความรู้ผู้ปกครอง การสร้างสุขนิสัยในเด็กและการแก้ไขปัญหาความสูงไม่สมส่วนและภาวะอ้วน

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ด้านผู้สูงอายุ

๑. กรมอนามัยควรสร้างความตระหนัก ให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องถึงความสำคัญของการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การบริการที่ได้มาตรฐานและคุ้มครองผู้สูงอายุ

๒. กรมอนามัยควรศึกษาวิจัย และพัฒนานวัตกรรมต้นแบบการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ภาวะที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ เช่นภาวะสมองเสื่อม เข้าเสื่อม การหกล้ม โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือมาตรการทางสังคมที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน โดยนำเอาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนชาติมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ และมีการนำระบบการสื่อสารทางสังคมออนไลน์ และระบบ multiplatform มาใช้ในการบริหารจัดการ รวมถึงการสนับสนุนเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ

๓. ประเทศไทยควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ ที่มีคุณภาพ มีการกำกับติดตามประเมินผลการอบรม รวมถึงการควบคุมคุณภาพมาตรฐานของผู้ดูแล และการดำรงรักษาอาชีพผู้ดูแลให้อยู่ในระบบอย่างยั่งยืน

ด้านอนามัยแม่และเด็ก

๑. นครเทียนจินมี Women and Children health center และยังมีสถานบริการลักษณะดังกล่าวครอบคลุม ๑๖ อำเภอ โดยการให้บริการจะมุ่งเน้นในการคัดกรองโรค เพื่อ Early diagnosis & Prompt Treatment เป็นหลัก ส่วนที่เป็นโรคจะส่งต่อไปยัง Secondary and tertiary medical facility ซึ่งเป็นรูปแบบการบริการที่โรงพยาบาลแม่และเด็กของกรมอนามัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

๒. มีการคัดกรองโรคที่อยู่นอกชุดสิทธิประโยชน์ของประเทศไทย ได้แก่ การ Screen congenital Heart ,Hip dislocation , Folic acid level ซึ่งควรที่จะศึกษาว่ามีความคุ้มค่าที่จะคัดกรองดังกล่าวในประเทศไทยหรือไม่

๓. การนำเข้าชุดสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับอนามัยแม่และเด็กที่เหมาะสมและมีความคุ้มค่า ควรเป็นบทบาทของโรงพยาบาลของกรมอนามัย

๔. ประเทศจีนมีแนวโน้มของ หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งประเทศไทยควรศึกษาข้อมูลร้อยละของหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุตั้งแต่ ๓๕ ปี ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือไม่

ด้านศูนย์เด็กเล็ก

๑. นโยบายเรื่องศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดของกรมอนามัยให้มีการพัฒนาเป็นศูนย์ต้นแบบของกระทรวงสาธารณสุขในด้านการดูแลที่มีมากกว่ามาตรฐานทั่วไปโดยเฉพาะการดูแลทางการแพทย์

๒. เรื่อง eye Exercise เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเทคโนโลยีราคา ๓,๐๐๐ หยวน แต่ต้องหาหลักฐานอ้างอิงเชิงวิชาการให้ชัดเจนก่อนที่จะนำมาใช้

๓. การควบคุมมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็กในประเทศไทยบางส่วนอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังมีจุดอ่อนในด้านวิชาการ ถ้ากรมอนามัยสามารถร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการสนับสนุนทางด้านวิชาการจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

๔. ที่ศูนย์เด็กเล็กเทียนจิน เด็กที่เข้าเรียนจะต้องจ่ายประมาณ ๒,๐๐๐ หยวนต่อราย ทำให้ศูนย์ฯ มีรายได้ นำกลับมาพัฒนาตนเอง แต่ศูนย์เด็กเล็กในไทยมากกว่าร้อยละ ๙๐ จะสังกัดในองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) และงบประมาณก็มาจากอปท. ดังนั้นถ้าองค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กจะยังคงเป็นปัญหาในการพัฒนาคุณภาพต่อไป ดังนั้นน่าจะต้องผลักดันขับเคลื่อนในระดับนโยบายกับผู้รับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน